

Rossz szomszédi iszony

SLOVAN BRATISLAVA–FERENCVÁROS 4-1 (1-0)

BEK-mérkőzés, 1. forduló, 1992. szeptember 16., Pozsony, 32 000 néző.

Jv.: Muhmenthaler (svájci).

Slovan: Vencel – Stúpala, Glonek, Kinder – Klinovský, Juriga, Dubovský, Krištofík – Maixner (Moravec, 68.), Timko, Gostic (Haraoui, 50.).

Ferencváros: Balogh Tamás – Simon, Telek, Szekeres, Keller – Páling, Szűcs, Lipcsei, Albert – Schneider (Balogh Gábor, 66.), Wukovics (Szenes, 54.).

Gól: Gostic (20.), Dubovský (53., 56.), Lipcsei (76), Moravec (84.).

Kiállítás: Szenes (87.).

1992 szeptemberében a rendszerváltozás óta először játszott magyar futballcsapat az akkor még létező három nagy kupasorozat valamelyikében egy szomszédos ország jelentős magyar kisebbséggel rendelkező városában mérkőzést. Noha 1918-ban Pozsony lakosságának még közel negyven százaléka magyar nemzetiségű volt, az arány az elkövetkező közel háromnegyed évszázadban folyamatosan csökkent. Egy 1991-es adat szerint már csak a város lakóinak öt százaléka, 20 312 fő vallotta magát magyarnak. Mégis, a két ország közötti feszült politikai légkör miatt mindkét oldalon – „kiemelten veszélyesnek” minősítették a találkozót. A rendőrség itt és ott is fontosnak látta az együttműködést, a magyarok videókat küldtek ki a szlovákoknak, hogy azok tudják, mire számítanak.

Ettől még a Ferencváros tábora elindult. A csapat hívei úgy gondolták, Pozsonyban ott kell lenni. Sőt: Pozsonyban főleg ott kell lenni. Ez már nálunk történelmi kötelezettség, amióta Árpád apánk ősmagyarjai 907. július 5-én elképesztő, egyben bravúros győzelmet aratok Pozsonynál a sokszoros túlerőben lévő ellenség felett.

A kilencvenes évek elején akadt néhány „ügye” a Ferencváros huligánjainak külhonban. Havasi Mihály, a zöld-fehérek akkori technikai vezetője borúlátó, de a közelmúltra precízen utaló megjegyzést tett a mérkőzés előtti napokban: „Ha megint balhézni fognak a szurkolók, amint tették Koppenhágában, Bécsben és Szófiában, akkor el kell majd adnunk játékost azért, hogy ki tudjuk fizetni az UEFA-büntetést.” Még ki is hagyta a felsorolásból a zalaegerszegi, Royal Antwerp elleni mérkőzést, amelyet büntetésből játszott vidéken a Fradi. A bécsi, az Admira elleni 1990-es balhé után az UEFA úgy döntött, a zöld-fehér klub a két soron következő hazai nemzetközi kupamérkőzését csak Budapestről 150 kilométernél távolabb rendezheti. Az osztrákok elleni visszavágónak Szeged, a következő fordulóban a belgák elleni találkozónak Zalaegerszeg adott otthont. Ott is botrányt okozott a legkeményebb mag, ezért a Bröndbyt ugyan az Üllői úton, de zárt kapuk mögött fogadta Nyilasi Tibor csapata. Dániában sem éppen a klub jó hírét keltették a szurkolók: odafelé utazva arab és török vendégmunkásokkal verekedtek össze Berlinben, majd Koppenhágában is akadtak gondok, a városban és – a dánok provokációjára is „ugorva” – a stadionon belül, egyaránt.

Az 1991-es kupaőszön, Szófiában nyolcvan ferencvárosi huligánt állítottak elő a rendőrök, miután azok „botokkal, láncokkal és más tárgyakkal felszerelve támadtak bolgár drukkerekre és járókelőkre”, aztán következett 1992, a bajnoksapatok mezőnyébe való visszatérés. A Ferencváros az előző tavasszal tizenegy éves várakozás után nyert ismét bajnoki címet, 1969 óta mindössze harmadszor indulhatott a legrangosabb sorozatban, a Bajnoksapatok Európa Kupájá-

Az idényi zöld sasai.
Hátul, balról: Golecz Lajos intéző, Kuznyecov, Szenes, Balogh Tamás, Horváth, Szeiler, Balogh Gábor, Schneider, Dóra János szertáros.
Középen: Havasi Mihály technikai vezető, Szekeres, Szűcs, Patkós, Telek, Mucha József edző, Nyilasi Tibor vezetőedző, Szepessy László edző, Vaszil, Rácz, Fonnyadt, Páling, Albert Flórián.
Elöl: Nagy, Wukovics, dr. Juhász József orvos, Bodnár József masször, dr. Gyarmati Jenő orvos, Fodor, Simon, Deszátnik, Keller.

ban. S azonnal megkapta a nagy formában lévő Slovant.

Az akkori kiemelkedően legerősebb szlovák alakulat előtte több magyar klubbal is játszott – kisebb jelentőségű – kupamérkőzést. Igaz, nem nagy közönség előtt, Pozsonyban. Az Intertotó-kupán 1990-ben az MTK-VM-et, 1991-ben (Nagytapolcsányban) a Tatabányai Bányászt, két hónappal a BEK-meccs előtt, 1992 júliusában pedig (Ótúrán) a Vácot fogadta. A három meccsnek összesen nem volt ötezer nézője.

Szeptemberben ellenben vagy kétszer annyi fradista indult meg Pozsony felé, buszokkal, személyautókkal, vonattal. A zöld-fehér klub hivatalosan csak 1500 jegyet kapott (és értékesített), de vagy ötször annyian a helyszínen jutottak jegyhez. A rendszerváltással megérkezett szabadság mámorító íze fellendítette a kazettaipart és a nótás kedvet. „Kassa, Pozsony, Eperjes és Komárom / tankkal megyünk át a szlovák határon / Az a szép, az a szép, ha miénk a Felvidék / ha miénk lesz az egész Felvidék” – harsogott, a buszok lejátszóiból vagy a torkokból.

Mindazonáltal a magyar oldalon zavartalanul haladt a karaván, a másikon pedig Pozsonyig rövid az út. Ott már a szlovák rendőrök vigyáztak a rendre, láthatóan mindenre felkészülve. A Slovan bőrfejű ultrái lesben álltak: a városba érkező magyar buszok láttán már nyúltak is a kezük ügyébe készített kövekért, féltéglákért. Rosszul járt az is, akinek az ablakát betörték, de az is, akié nyitva volt. Azt megúsza, hogy szét pattanjon az üveg, de azt nem, hogy a befújt könnygáztól sírnia, abból nyelnie kelljen. Már a meccs előtt, az utcán egymásba gabalyodtak magyar és szlovák ultrák: kevesen üszták meg a találkozózt csupán horzsolásokkal.

Addigra már híre ment, hogy előző este a Pozsonyhoz tartozó Aranyhomok, szlovákul Zlaté piesky üdülőövezet egyik borozójában 40 magyar szurkolóra lecsapott 40 kommandós. Utóbb Váradí Lajos, a hivatalosan 1993. január elsején szlovák fővárossá lett Pozsonyba akkreditált magyar konzul azt mondta, hogy „a kommandósok fellépése talán nem minősíthető eléggé megfontoltnak...”

A Téglamezőről elnevezett stadionban fülsiketítő hangzavarban kezdtek melegíteni a játékosok, miközben – nem túlzás, mindenki általános elképedésére – kekiszínű gyakorlóruhát, fekete símaszkszerű álarcspakát vagy éppen plexisisakot viselő kommandósok és rendőrök sorakoztak fel a ferencvárosiak szektorai előtt. Az első félidőben még „csak” megkergették a szurkolókat, aztán a második félidőben a 60. perc tájékán, a Slovan harmadik gólja után elszabadult a pokol. A kommandósok rátámadtak a magyarokra, köztük nők

re és gyerekekre. A Slovan ultráinak legnagyobb gyönyörűségére.

Naszály György a Futball '93 című könyvben – Pogrom a lelátón című írása részletét citáljuk – a szemtanú hitelességével fogalmazott: „A hazai közönség vastapssal jutalmazta a példátlan manővert, kórusban kiáltották, persze szlovákul, hogy Ez az igazi, ez kell nekik! Elégedetten sumázták, hogy mintegy kétszáz főnyi álarcos alakulat ura a helyzetnek. A zöld-fehérbe öltözött szektorokból síró és vérző arcú magyarok könyörögtek, hagyják már abba. Hiába. Egy sebesült-höz induló orvost a rendezők nem engedtek fel a nézőtérre. A hívásra ismét nindzsák jöttek csapatostul. Általában egy-egy kiszemelt áldozatot négyen-öten ütlegeltek.”

A mérkőzésen a Slovan simán nyert, legalábbis, ami az eredményt illeti. Lipcsei Péter 0-3-nál még szépített, aztán a hazaiak lőtték még egyet. Már akkoriban sem tündököltek a magyar csapatok a nemzetközi porondon, de ezúttal a sajtó nagy részében bírálat helyett elismerés jutott a ferencvárosi játékosoknak. Nyilván nem a vereség miatt, hanem hogy férfiasan és egyben sportszerűen elviselték a történetet. „Nem félek kimondani, amikor a barna ruhás, fekete maszkos kommandósok megindultak, a faszizmus ju-

Ok nem tűnnek félelmetesnek. A Slovan 1992–1993-as kerete.

1992

- Novemberben a Budapesten tárgyaló Borisz Jelcin orosz elnök megállapodott a magyar vezetőkkel arról, hogy az 1,7 milliárd dollárt kitevő orosz államadósság felét katonai repülőgépek szállítással törlesztik. Az országgyűlésben elmondott beszédében bocsánatot kért a magyar néptől az 1956-os beavatkozás miatt.
- Bemutatták Szomjas György emlékezetes filmszatóróját, a Budapest nyolcadik kerületében játszódó Roncsfilm.
- Február 29-én Budapesten, 70 éves korában meghalt a Kossuth-díjas író, Karinthy Ferenc, Karinthy Frigyes fia.
- December 24-én megkezdte adását a Duna Televízió.
- Egyszerű Krisztina Barcelonában szenzációs teljesítményt nyújtva a 100 és 200 méteres hátúszásban, valamint a 400 méteres vegyes úszásban is olimpiai bajnoki címet szerzett.

tott eszembe” – kesergett Nyilasi Tibor, a Ferencváros vezetőedzője.

Az ugyancsak a helyszínen járt S. Tóth János a Magyar Nemzetben így fogalmazott: „A stadionban vadállati kegyetlenséggel a Fradi-táborra rontó, fizimiskájukat bankrablólárc mögé rejtő belügyi keretlegények búcsúztatásként újra tettekbe fogalmazták azt, amit a különítményesek valamennyi husángütését visongva ünneplő szlovák nacionalisták mostanság érznek a magyarság iránt.” A másik oldal szerepléséről így foglalt állást: „Nem menthető a ferencvárosi szurkolók felelőssége sem, egy részük amúgy kiérdemelt már jó néhány rendőrpofont szerte Európában az elmúlt esztendő kupaortyái kapcsán. De a brutális akciót aligha saját szakállukra, hirtelen ötlettől vezérelve végrehajtó kommandósok kezére játszott a magyar tábor egy jelentős részének már a meccs előtti, kihívó, arrogáns viselkedése, s aztán ezek a korántsem feltétlenül józan »zöld sasok« gyermektegy módon belesétáltak a lelátón ravaszul felállított szlovák csapdába.”

A botrányból, természetesen, politikai ügy lett. Magyarország hivatalosan tiltakozott a rendőri túlkapás miatt, parlamenti felszólalások foglalkoztak az esettel. A kor egyik ismert, mára elfeledett politikusnője, G. Nagyné Maczói Ágnes arra kérte képviselőtársait, hogy egy parlamenti delegáció tárgyaljon a Ferencváros vezetésével arról, hogy a zöld-fehérek erkölcsi okokból mondják le a

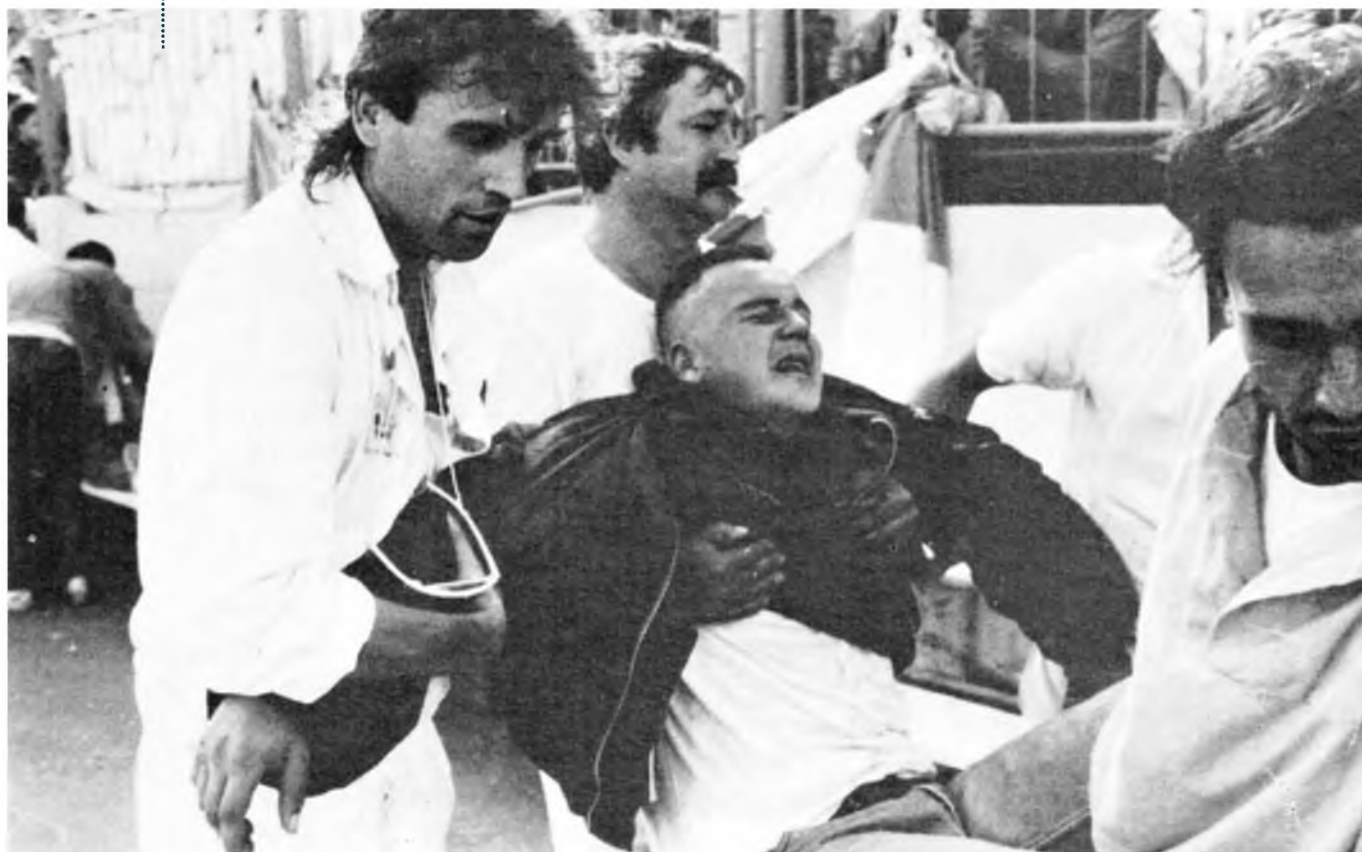
visszavágót, és a kijelölt időpontban tartsanak békés, antifasiszta demonstrációt, amelyet tudatnak a világ nyilvánosságával.

Boross Péter akkori belügyminiszter bírálta a magyar rendőrséget, mely szakmai kérdésnek kezelte az ügyet, mint minden más ügyet, és nem vette figyelembe, hogy a „politikai ájer körüllengi mindezt”. Boross a szlovák kommandósok fellépéséről szólva azt mondta: „Szükségtelen, indokolatlan és megtorló jellegű roham volt, és azért kerülhetett rá sor, mert a normális, szabályos rendőri erő elötte, ha okuk volt rá, akkor azt a személyt, azt az egy-két személyt kölcsönösen, bármelyik drukkertáborról legyen szó, nem távolították el.”

Haszán Zoltán az Indexben publikált, az események után 16 évvel írott visszaemlékezésében felidézte, hogy „a magyar rendőrökönként vezetője, Gémesi István, IX. kerületi kapitány a meccs után a feletteseinek azt jelezte, hogy a szlovák rendőrök fellépése jogszerű volt, ittas magyar szurkolók hergelték őket. Egyideig a magyar rendőrség ezt is kommunikálta, amíg a Nap-kele stúdiójában nem szembesítették az illetékeseket a felvételekkel.”

Horn Gyula, az Országgyűlés külügyi bizottságának akkori elnöke, szlovák kollégájával, Ivan Lalahával levelet váltva az eseményeket politikai ügynek tekintette. Úgy vélte, aligha képzelhető el, hogy a magyar szurkolók elleni szlovákiai fellépés az ottani kormányszervek tudta nélkül történt.

A fotósok csatajeleneteket fotografáltak, sérültekkel

A felvétel nyilvánvalóan rendőri túlkapásról tanúskodik

Laluha azt írta, a rendőrrattakot éppen Ivan Gasparovic, a parlament elnöke (később 2004 és 2014 nyara között államelnök) állíttatta le. Ugyanakkor a szlovák fél hibájául annyit ismert el, hogy a rendezők szeszes italt árultak a stadionban. Ő és szinte valamennyi szlovák megszólaló a magyar szurkolók magatartását jelölte meg kiváltó oknak, a rendőri fellépést pedig jogszerűnek és indokolt mértékűnek tartotta. A pozsonyi magyarázatok szerint a magyarok verekedéseket akartak provokálni, szlovákgyalázó rigmusokat skandáltak, sőt bontatlan dobozos sörökkel dobálták a hazai szektorokat. Még egy csavar: az amerikai szenátusban Tom Lantos, a magyar származású képviselő a szlovák nacionalizmus elrettentő hatású, részben a kisebbségben lévő felvidéki magyarokat riogató megnyilvánulásnak értékelte a beszédében a történeteket.

Noha a Nemzeti Sport napokon keresztül egy kint ellátatlan, majd hazahozott sebesült magyar fiú haláláról írt, más orgánusok négy áldozattal riogattak, szerencsére súlyos sérülést senki sem szenvedett.

A Ferencváros a mérkőzés után tiltakozott az UEFA-nál, s a rendkívüli körülményekre tekintettel a mérkőzés újrajátszását szerette volna elérni. Az európai szövetség szerint ellenben a gólok többsége az előtt esett, hogy a nézőtéri rendbontás elhatalmasodott volna. Mi több: mind a két csapatot, ráadásul egyenlő mértékben, 15-15 000 svájci frankra büntette, részben a vendégklub (visszaesőnek számító) fanatikusainak provokációja, részben a szükséges és indokolt léptéket messze meghaladó rendőri fellépés miatt. Más kérdés, hogy a felbevezés után a zöld-fehérek büntetését eltörölték.

Mind a Slovan vezérkara, mind a hatóságok azt javasolták a szlovák szurkolóknak, hogy ne kelje-

nek útra, ne utazzanak el a budapesti visszavágóra. Nem is jöttek, egy mindössze 16 éves, szőke fiú kivételével. Egy szál magában üldögélt kifeszített Slovan-zászlója mögött a vendégszektorban. Bátorságát örökös bérlettel jutalmazta szíve klubja.

A következő fordulóban a Slovan a kor egyik legjobb csapatát, az AC Milant kapta. Az olaszországi mérkőzésre elutazott egy kis, fradista szurkolói csoport, amely – Naszály György közlése szerint – az „In memoriam brutalitáti Slovaki, 1992. 09. 16.” (sic!) drapériát feszítette ki a San Siróban.

Több ezer magyar szurkoló volt a stadionban

Húsz percig hagyták fenn az olaszok – talán addig rakosgatták össze, mit jelenthet a latin és angol részében egyaránt hibás szöveg.

Nem ez volt az egyetlen, amit nem lehetett megérteni.